

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Lekebergsskolan 7–9 i Lekebergs
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Lekebergsskolan 7–9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Lekebergsskolan 7–9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11896) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna och eleverna berättar i intervjuer att varje arbetsprocess inleds med en genomgång där läraren visar olika inspirationskällor för eleverna i form av fysiska exemplar av färdiga föremål och att lärarna i samband med detta berättar om vilka material och verktyg eleverna ska arbeta med. Eleverna får skriftliga instruktioner för varje nytt område och arbetet inleds med att eleverna gör en plan för arbetet och ritar skisser. Lärarna berättar i intervju att de exempelvis visar olika modeller av kakformar, svepaskar och knivar som inspiration inför projekt i materialinriktningen trä och metall. I materialinriktningen textil får eleverna exempelvis se film, olika färdiga produkter eller leta föremål gjorda av läder hemma som inspiration inför ett nytt arbete. Eleverna berättar att de får stöd i att göra överväganden och medvetna val när de planerar sina arbeten genom att lärarna bland annat

visar modeller av föremål som kräver olika tidsåtgång eller styr ett föremåls storlek eller material. Eleverna uppger i intervju att de i årskurs 7 exempelvis kan välja mellan att göra en nyckelring i läder som går snabbt att tillverka eller att göra en boll som tar dubbelt så lång tid. Lärarna såväl som eleverna berättar i intervjuer att elever löpande får stöd i att pröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift. En lärare berättar till exempel att en elev som skulle brodera bokstäver fick stöd av läraren att pröva och ompröva genom att sprätta upp vissa delar och brodera på ett annat sätt innan bokstaven M blev som den skulle. Lärarna berättar att de ofta samtalar med eleverna om att det inte finns rätt eller fel i slöjden utan att det viktigaste är att eleverna prövar olika tekniker och att slutresultatet blir bra.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna berättar att de kontinuerligt visar och instruerar hur eleverna ska gå tillväga genom att föra dialog och ställa frågor till eleverna kring arbetsprocessen. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när lärarna hela tiden rör sig runt i lektionssalen och på olika sätt visar hur eleverna kan göra och ger dem strategier att lösa arbetsuppgifter på när de inte kommer vidare på egen hand. I materialinriktningen trä och metall ska exempelvis en elev borra ett hål i ett träskaf till en ostryvel. Läraren instruerar eleven och låter eleven sedan visa hur hen planerar att borra. Läraren frågar eleven om hålet kommer att bli rakt vilket eleven bekräftar. Läraren säger då att det inte kommer att bli det och visar eleven varför. Eleven får i uppdrag av läraren att rätta till problemet och eleven justerar träbiten så den sitter fast på rätt sätt. Läraren bekräftar att det är korrekt innan eleven på egen hand borrar hålet. På Skolinspektionens lektionsobservationer anpassar och varierar lärarna stödet till olika elever. Exempelvis ger läraren i materialinriktningen textil en elev stöd genom att visa hur eleven ska nåla ett tyg innan eleven får försöka själv. I materialinriktningen trä och metall hjälper läraren en elev genom att såga en skåra i elevens arbete för att underlätta elevens fortsatta arbete på egen hand. I intervju med elever framkommer att lärarna kontinuerligt frågar eleverna hur arbetet fortlöper och att lärare aldrig tar över initiativet i arbetsprocessen från eleverna. Eleverna beskriver även att lärarna samlar hela gruppen för genomgångar när många elever har svårt med samma moment. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer ger lärarna återkoppling till eleverna genom att ställa frågor, erbjuda olika alternativ att ta ställning till samt uppmuntra eleverna att prova sig fram. I materialinriktningen textil för exempelvis läraren en diskussion med en elev om hur eleven ska sy ihop en kjol. Läraren och eleven resonerar tillsammans om alternativa lösningar och eleven kommer fram till en lösning som läraren låter eleven prova.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att lärarna planerar slöjdundervisningen som ett sammanhållet ämne och att eleverna läser båda materialinriktningarna varannan vecka under hela högstadiet. I intervju med lärare framkommer att eleverna har pågående arbeten i båda materialinriktningarna samtidigt och vid behov kan byta materialinriktning under en lektion för att variera arbetet eller avsluta ett visst moment. I intervju berättar lärare och elever att eleverna själva väljer nivå på sina arbeten och att de inom ramen för varje uppgift kan anpassa svårighetsgraden. Eleverna berättar att lärare instruerar om grunden, berättar vilka tekniker och material arbetet ska utgå från samtidigt som eleverna därefter får skapa de föremål de vill utifrån intresse och kunskapsnivå. I exempelvis materialinriktningen trä och metall arbetar eleverna med sveptechnik och kan då välja att lägga till olika detaljer till sina askar för att öka svårighetsgraden. Lärare berättar i intervju att en elev i materialinriktningen textil ville göra en keps vilket är ett komplicerat arbete. Läraren hjälpte då eleven att förenkla mönstret så eleven kunde klara uppgiften utifrån sin kunskapsnivå. Lärare berättar vidare att de utmanar elever att komma längre i sin utveckling genom att exempelvis uppmuntra en elev att göra en mössa istället för en grytlapp. I intervju berättar eleverna att lärarna har höga förväntningar på eleverna oavsett bakgrund och kön samt att förväntningarna anpassas efter elevernas behov och ålder. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att lärare utmanar elever att prova olika tekniker och material för att elever ska stimuleras och utvecklas. I årskurs 9 tillverkar exempelvis eleverna knivar och osthyvlar genom att blanda olika träslag och göra avancerade detaljer av läder. Eleverna uttrycker i intervju att de stimuleras av att arbeta med olika föremål samtidigt i de båda materialinriktningarna och att de motiveras av den stora frihet de har att välja egna produkter utifrån en styrd hantverksteknik. Vidare berättar eleverna att de utmanas att använda material och verktyg de är mindre vana vid och att lärarna hjälper dem ifall de inte kommer vidare på egen hand.

Lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att eleverna får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter. Lärare berättar i intervju att de på ett medvetet sätt styr och uppmuntrar eleverna till att samarbeta. Till exempel har lärarna medvetet placerat eleverna gruppvis i lektionssalarna och uppger att de uppmuntrar eleverna att hjälpa varandra när de arbetar med individuella arbeten. Vidare berättar lärare i intervju att de vid behov samlar klassen för små gemensamma genomgångar kring olika moment och att lärare i slutet av

lektioner gör en övning där alla elever tillsammans får delge varandra hur arbetet gått och vad de har lärt sig. Lärare uppmuntrar även eleverna att samarbeta kring extrauppgifter när de är färdiga med ordinarie arbete och ger exempel på två elever som valt att skapa en gemensam utstyrsel av gamla kläder, vilket eleverna tycker är stimulerande och roligt. Eleverna berättar i intervju att de ger tips till varandra när de framställer liknande föremål och att de regelbundet hjälper eller uppmuntrar varandra på olika sätt. Elever berättar att de exempelvis hjälps åt genom att hålla i en kamrats föremål som ska limmas eller håller i ett mönster som en kamrat ska klippa till. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer samtalar elever om sina föremål med andra elever och ger varandra tips och uppmuntran under arbetsprocessen. En elev som gör en osthyvel samtalar exempelvis med en annan elev och uttrycker att hen inte kommer hinna klart med arbetet. Kamraten uppmuntrar eleven att fortsätta genom att visa hur långt hen kommit på några lektioner. Två andra elever jämför handtagen till knivarna och ställer frågor till varandra om vilka träslag de använt och hur de ska göra nästa moment med knivfodralen. Elever berättar i intervju att de även korta stunder kan byta arbetsuppgift med varandra om en arbetsuppgift blir långtråkig eller slentrianmässig.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer kontinuerligt frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna berättar i intervju att de löpande låter eleverna reflektera över arbetsprocessen med utgångspunkt i föremålen eleverna tillverkar. Lärarna beskriver att de ställer frågor kring hur arbetet går och varför. I intervju bekräftar eleverna att lärare kontinuerligt ställer frågor och samtalar med dem om vad som är bra och vad eleverna kan göra bättre. Eleverna berättar i intervju att lärarna oftast är lite extra nyfikna i början av ett nytt arbetsmoment och att eleverna därefter får arbeta mer självständigt. Eleverna uttrycker att lärarna uppmuntrar dem när de arbetat bra och att de även uppmärksammar när något inte blivit som det var tänkt. I intervju med lärare och elever framkommer exempelvis att en elev i materialinriktningen trä och metall fick slipa mer på en kant som blivit sned efter att ha fått återkoppling från läraren och att eleverna i materialinriktningen textil brukar få reflektera kring om de tycker sina alster är så fina att de skulle kunna tänka sig att köpa dem eller inte. I intervju berättar eleverna vidare att de kontinuerligt dokumenterar arbetsprocessen med ord samt bild och att lärarna återkopplar genom att skriva kommentarer i deras dokumentation. Eleverna beskriver vidare att de får svara på frågor om processen, vilka val

det gjort och om hur nöjda de är med slutprodukten efter varje arbetsområde. Eleverna för även samtal med lärarna kring bedömningen av de färdiga föremålen innan eleverna får ta hem dem.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Lärarna berättar i intervju att de i samband med genomgångar av nya hantverkstekniker alltid går igenom olika materials egenskaper och ursprung. Lärare i materialinriktningen textil har exempelvis visat film om olika material samt samtalat om hur framställning och transport av exempelvis läder påverkar miljön. Läraren i materialinriktningen trä och metall uppger att hen berättat för eleverna om olika träslags ursprung och låtit eleverna få fördjupa sig i materialen amerikanskt körsbärsträ och exotiskt adelträ utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna och eleverna berättar i intervjuer att eleverna arbetar med olika teoriuppgifter som handlar om miljö, återvinning, återbruk och ekologiska material. Lärarna och eleverna berättar vidare att samtal kring olika materials egenskaper

och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv sker kontinuerligt i undervisningen och att samtalen ofta utgår från elevernas föremål och var eleverna befinner sig i arbetsprocessen.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika metoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. Lärarna berättar i intervju att alla föremål som eleverna gör är tillverkade med traditionella hantverkstekniker som ger användbara och hållbara föremål exempelvis svepaskar, flätade korgar, stickade klädesplagg eller virkade alster. I intervju med eleverna framkommer att eleverna får lära sig olika traditionella hantverkstekniker för att göra hållbara föremål och att lärarna värnar om att eleverna är noggranna i framställandet av föremålen. Eleverna berättar vidare att de exempelvis lär sig fläta korgar på ett sätt så att korgarna håller länge och att lärare pratat om att lim som får torka länge blir mer hållbart. Lärare berättar i intervju att de i materialinriktningen textil pratar om olika garner och vilka som passar bäst för olika alster samt att lärarna går igenom vilka sömmar som är bäst att använda för olika delar på de klädesplagg eleverna tillverkar. Lärare uppger att de pratar om dessa aspekter med eleverna samtidigt som eleverna arbetar med olika arbetsuppgifter. Att lärarna samtalar med elever om metoder för att skapa hållbara produkter bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. I materialinriktningen textil samtalar exempelvis läraren med en elev om att hen behöver sy på maskin och inte för hand om sömmen ska hålla. I materialinriktningen trä och metall visar läraren en elev hur hen bäst ska blötlägga och skära till lädret till ett knivfodral för att föremålet ska bli välgjort och hållbart.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika material utifrån ett miljöperspektiv. Lärarna berättar i intervju att hållbarhetsperspektivet är centralt i undervisningen och att eleverna lär sig hushålla med material. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att material och verktyg är tillgängliga på tydligt uppmärkta platser i slöjdsalarna och att det finns instruktioner för hur verktygen ska användas på ett korrekt sätt. Vidare framgår att eleverna uppmuntras att om möjligt använda överblivet material från spill-lådor för sina arbeten. Eleverna berättar i intervjuer att de får göra egna val av metoder och reflektera kring användningen av material när de exempelvis klipper till tyg eller sågar till träbitar på ett sätt som inte förbrukar material i onödan. Elever uppger även att de får välja

mellan olika träslag när de arbetar med svepteknik och knivar. Eleverna får exempelvis möjlighet att använda amerikanskt körsbärsträ och exotiskt ädelträ i tillverkningen och får på så sätt möjlighet att lära sig mer om och reflektera över dessa träslag utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna berättar att eleverna återkommande arbetar med återbruk i materialinriktningen textil och att det praktiska arbetet varvas med teori där eleverna får möjlighet att reflektera kring vilka textilier som är bäst att använda ur ett miljöperspektiv. Lärarna berättar vidare att eleverna tränas i att laga och göra om plagg istället för att köpa nytt och att lärarna inkluderar diskussioner i undervisningen kring vilka val eleverna kan göra i vardagen som konsumenter för att värna miljön. Eleverna får tillgång till verktyg för att göra ändringar i kläder och elever kan exempelvis låna en håltång för att förnya ett eget klädesplagg inom ramen för undervisningen. Lärarna berättar vidare i intervju att eleverna gör utvärderingar i slutet av varje arbetsområde och att eleverna då bland annat har i uppgift att motivera olika val de gjort i tillverkningsprocessen utifrån ett miljöperspektiv.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn berättar att eleverna i årskurs 7 delas in i grupper utifrån elevernas kön och

individuella behov. Rektorn uppger vidare att eleverna under hela högstadiet läser materialinriktningen trä och metall varannan vecka och materialinriktningen textil varannan vecka. Eleverna arbetar således parallellt med föremål i materialinriktningen textil och materialinriktningen trä och metall alla tre åren. Rektorn berättar att samtliga grupper i högstadiet är könsblandade och att hen avsiktligt tagit bort elevernas möjlighet att välja materialinriktning för att förhindra könsstereotypa val. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att slöjdundervisningen bedrivs i två salar som ligger i nära anslutning till varandra med ett grupprum emellan och det är möjligt för eleverna att fritt förflytta sig mellan salarna under lektionstid. Lärarna berättar i intervju att detta underlättar för eleverna eftersom de exempelvis kan arbeta med ett alster i materialinriktningen textil medan ett föremål i materialinriktningen trä och metall torkar efter limning eller målning. Lärare berättar i intervju att undervisningen planeras utifrån olika traditionella hantverkstekniker och både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med olika material från ämnets båda materialinriktningar såsom garn, tyg, läder, aluminium, olika träslag såsom furu, ek, björk, körsbär, ädelträ samt metall. Lärare berättar vidare att elever ges möjlighet att blanda material från båda materialinriktningar samt att prova olika materials kombinationsmöjligheter med varandra när de exempelvis gör flaggstänger och flaggor eller syr knivfodral av läder.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning diskuterar föreställningar om normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna synliggör till viss del olika föreställningar om kvinnligt och manligt för eleverna. Lärare beskriver att de samtalar med eleverna om könsnormer vid uppkomna situationer i undervisningen och att de i stunden bemöter olämpliga kommentarer från eleverna om vad som anses vara kvinnligt respektive manligt. Av intervju med lärarna framgår dock att lärarna inte samtalar löpande med eleverna om traditionella föreställningar kring kvinnligt och manligt kopplat till slöjdämnet. Lärarna uppger exempelvis att de inte arbetat med eleverna för att synliggöra och motverka könsmonster som kan begränsa elevers lärande och framtida val. Eleverna bekräftar att lärarna sällan samtalar med dem om jämställdhetsfrågor. I intervju med lärarna framkommer däremot att lärarna utmanar elevernas föreställningar utifrån ett icke- könstraditionellt perspektiv i val av material och metod. Lärare berättar att de medvetet väljer metoder och material för att förhindra traditionella könsbundna val och att elever oavsett kön arbetar med olika metoder och material som traditionellt sätt kan anses som kvinnliga eller manliga. Alla elever får exempelvis lära sig att sy, virka, svarva eller löda och blir bekanta med material såsom läder, återbrukade

jeans, aluminium eller olika träslag. Vidare tillverkar eleverna könsneutrala produktioner såsom grytlappar, luvtröjor, osthyvlar, tårtspadar och knivar. Eleverna berättar i intervju att flickor och pojkar får samma möjligheter i slöjdundervisningen och att de uppskattar att få möjlighet att ha båda materialinriktningarna hela högstadiet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare i begränsad utsträckning lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarna bemöter främst frågor om föreställningar och normer kring kvinnligt och manligt vid uppkomna situationer men behandlar inte dessa frågor löpande i undervisningen. Genom att återkommande synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Wallin

X Ulrika Perry

Föredragande
Signerat av: Ulrika Perry

I handläggningen av ärendet har även utredaren Jan Liljegren deltagit.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-29

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Lekebergsskolan 7–9 den 9 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ulrika Perry och Jan Liljegren.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Lekebergs kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går cirka 330 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.